

## Sporcularda Manevi İyi Oluşun Akademik Başarı Üzerindeki Rolü

## The Role Of Spiritual Well-Being On Academic Success In Athletes

\*Zeki TAŞ<sup>1</sup>, Şevval Elif GÜL<sup>2</sup><sup>1</sup> Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Sakarya, TÜRKİYE / zekitas@subu.edu.tr / 0000-0001-7781-5898<sup>2</sup> Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Sakarya, TÜRKİYE / sevaleligull@gmail.com / 0009-0005-2931-9394

\* Corresponding author

**Özet:** Manevi iyi oluş; bireyin yaşamına anlam yükleme, içsel denge ve değer temelli yönelimlerini kapsayan çok boyutlu bir yapı olup, akademik süreçlerde motivasyon, öz düzenleme ve psikolojik dayanıklılık gibi değişkenlerle ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda, sporcuların hem sportif hem akademik yüklerle başa çıkma süreçlerinde manevi iyi oluşun destekleyici bir rol üstlenebileceği varsayılmaktadır. Bu noktadan hareketle bu araştırmanın amacı, sporcularda manevi iyi oluş ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi incelemek ve manevi iyi oluşun akademik başarı üzerindeki yordayıcı rolünü belirlemektir. Araştırma, nicel araştırma yaklaşımı kapsamında ilişkisel tarama modeli kullanılarak yürütülmüştür. Çalışma grubunu, farklı spor branşlarında aktif olarak yer alan ve 18-35 yaş aralığında bulunan toplam 401 sporcu oluşturmaktadır. Katılımcılar kolayda örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Veri toplama sürecinde Manevi İyi Oluş Ölçeği (Spiritual Well-Being Scale), Üniversite Öğrencileri İçin Akademik Başarı Envanteri ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 27.0 paket programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Bulgular, manevi iyi oluş ile akademik başarı arasında düşük düzeyde ancak pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir ( $r = 0,266$ ;  $p < 0,05$ ). Basit doğrusal regresyon analizi sonuçlarına göre kurulan model anlamlı bulunmuş ( $F(1,399) = 30,343$ ;  $p < 0,001$ ) ve manevi iyi oluşun akademik başarıdaki toplam varyansın yaklaşık %9.5'ini açıkladığı belirlenmiştir ( $R^2 = 0,071$ ). Sonuçlar, manevi iyi oluşun akademik başarıyla ilişkili bir değişken olduğunu, ancak bu ilişkinin sınırlı bir etki büyüklüğüne sahip olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, sporcuların akademik süreçlerinde manevi boyutun destekleyici bir unsur olarak ele alınabileceğine işaret etmektedir.

**Anahtar Kelimeler:** Manevi iyi oluş, akademik başarı, sporcu, pozitif psikoloji.

**Abstract:** Spiritual well-being is a multidimensional construct that encompasses individuals' sense of meaning in life, inner balance, and value-based orientations, and it is thought to be associated with variables such as motivation, self-regulation, and psychological resilience in academic processes. In this context, spiritual well-being is assumed to play a supportive role in athletes' coping processes with both athletic and academic demands. Based on this premise, the aim of the present study is to examine the relationship between spiritual well-being and academic achievement among athletes and to determine the predictive role of spiritual well-being on academic achievement. The study was conducted using a correlational research design within the framework of a quantitative research approach. The study group consisted of a total of 401 athletes aged between 18 and 35 who were actively involved in different sports branches. Participants were selected using convenience sampling. Data were collected using the Spiritual Well-Being Scale, the Academic Achievement Inventory for University Students, and a personal information form. The obtained data were analyzed using the SPSS 27.0 statistical software. The findings indicated a low but positive and statistically significant relationship between spiritual well-being and academic achievement ( $r = 0.266$ ;  $p < 0.05$ ). According to the results of the simple linear regression analysis, the model was found to be significant ( $F(1,399) = 30.343$ ;  $p < 0.001$ ), and spiritual well-being was found to explain approximately 7% of the total variance in academic achievement ( $R^2 = 0.071$ ). The results suggest that spiritual well-being is a variable related to academic achievement; however, the effect size of this relationship is limited. These findings indicate that the spiritual dimension may be considered a supportive factor in athletes' academic processes.

**Keywords:** Spiritual well-being, academic success, athlete, positive psychology.

Received: 21.03.2025 / Accepted: 30.01.2026 / Published: 03.02.2026

<https://doi.org/10.22282/tojras.1662913>

**Citation:** Taş, Z., & Gül, Ş.E. (2026). Sporcularda manevi iyi oluşun akademik başarı üzerindeki rolü. *The Online Journal of Recreation and Sports (TOJRAS)*, 15 (1), 111-125.

## GİRİŞ

Maneviyat, bireyin yaşamına anlam, amaç ve değer kazandırma çabasını ifade eden çok boyutlu bir kavramdır (Frame, 2002). Bu kavram, bireyin yalnızca fiziksel ve zihinsel yönleriyle değil, aynı zamanda ruhsal boyutuyla da bütüncül bir varlık olarak ele alınmasını vurgulamaktadır. İyi oluş ise bireyin bedensel, zihinsel ve ruhsal açıdan dengeli, sağlıklı ve işlevsel bir yaşam sürdürebilme durumunu ifade etmektedir (Myers, Sweeney ve Witmer, 2000). Bu iki kavramın kesişiminde yer alan manevi iyi oluş (spiritual well-being), bireyin hem manevi yönelimlerini hem de genel iyilik hâlini kapsayan bütüncül bir yapı olarak tanımlanmaktadır (Hill ve diğ., 2000). Manevi iyi oluş, bireyin dini inançlarıyla ilişkili olabildiği gibi, aynı zamanda yaşamın anlamına ilişkin varoluşsal sorgulamalarını, etik değerlerini ve içsel doyumunu da içermektedir. Bu yönüyle manevi iyi oluş, bireyin psikolojik dengeliyi sürdürmesine ve stresle başa çıkma kapasitesini güçlendirmesine katkı sağlayan önemli bir içsel kaynak olarak değerlendirilmektedir. Manevi iyi oluş düzeyi yüksek bireylerin yaşamdan daha fazla doyum aldıkları, kendilerini gerçekleştirme süreçlerinde daha istikrarlı bir tutum sergiledikleri ve kişilerarası ilişkilerinde daha sağlıklı bağlar kurabildikleri belirtilmektedir (Korkut Owen ve Owen, 2012). Pozitif psikoloji perspektifinden bakıldığında, manevi yönü güçlü bireylerin olumlu duygular geliştirme, yaşamlarına anlam katma ve sosyal ilişkilerde derinlik

oluşturma açısından daha avantajlı oldukları vurgulanmaktadır (Seligman, 2012). Dolayısıyla manevi iyi oluş, yalnızca bireysel mutluluğun değil, aynı zamanda bireyin akademik ve sosyal yaşamındaki uyum süreçlerinin desteklenmesinde de işlevsel bir psikososyal unsur olarak ele alınmaktadır.

Eğitim, bireyin kendi yaşantıları yoluyla kasıtlı olarak istenilen yönde davranış değişiklikleri oluşturmayı amaçlayan, planlı ve dinamik bir süreçtir (Ertürk, 1972). Bu süreç; bireyin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlardaki gelişimini bütüncül bir biçimde ele alarak, onun potansiyelini en üst düzeye çıkarmayı ve toplumsal yaşama uyumlu, üretken bir birey olarak yetişmesini hedefler. Eğitim sürecinde belirlenen hedeflere ulaşma düzeyi ise başarı kavramı ile ifade edilmektedir. Eğitimde başarı, öğretim programlarında öngörülen amaçlar doğrultusunda beklenen davranış değişikliklerinin gerçekleşme derecesi olarak değerlendirilmektedir (Demirtaş & Güneş, 2002). Başarı kavramı yalnızca akademik çıktılarla sınırlı olmayıp, bireyin sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimini de kapsayan çok boyutlu bir yapı sunmaktadır. Akademik başarı ise öğrencinin eğitim kurumlarında kazandığı bilgi, beceri ve yeterliklerin ölçme ve değerlendirme süreçleri yoluyla belirlenmesi olarak tanımlanmaktadır (Carter & Good, 1973; Silah, 2003). Geleneksel yaklaşımlar akademik başarıyı

ağırlıklı olarak bilişsel alanla ilişkilendirse de, çağdaş eğitim anlayışı duyuşsal ve psikomotor özelliklerin de akademik performansın ayrılmaz bileşenleri olduğunu vurgulamaktadır. Nitekim Ahmann ve Glock (1971) akademik başarıyı, bilişsel kazanımların gözlenebilir davranışlara yansımaları olarak tanımlarken; Julian ve Stanley (1972), eğitimin duyuşsal ve psikomotor boyutlarının akademik performansla birlikte ele alınması gerektiğini belirtmişlerdir. Güncel eğitim araştırmaları, öğrencilerin öğrenme süreçlerinde bilişsel kapasiteler, motivasyonel yönelimler ve öğrenme stilleri açısından belirgin bireysel farklılıklar sergilediğini ortaya koymaktadır. Bu araştırmalardan Ryan ve Deci (2020), öz-belirleme kuramı çerçevesinde öğrencilerin içsel ve dışsal motivasyon düzeylerinin akademik katılım, öğrenme derinliği ve performans üzerinde belirleyici bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Bu bilgi, öğrenme sürecinin bilişsel yeterliklerle sınırlı olmadığını, bireyin anlamlandırma ve motivasyon kaynaklarıyla da şekillendiğini göstermektedir. OECD (2019) tarafından yayımlanan raporda, çağdaş eğitim yaklaşımlarının öğrencilerin farklı bilişsel profillerini, öğrenme hızlarını ve psikososyal özelliklerini dikkate alması gerektiği belirtilmekte; akademik başarının çok boyutlu bir yapı olarak ele alınması gerektiği savunulmaktadır. Raporda, öğrencilerin yalnızca bilgi düzeyleriyle değil, öğrenmeye yönelik tutumları, motivasyonları ve öz-düzenleme becerileriyle birlikte değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Benzer biçimde Suldo ve diğerleri (2014), öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin akademik performans ve okul bağlılığı üzerinde anlamlı bir etkisi olduğunu ortaya koymuştur. Araştırma bulguları, akademik başarının yalnızca bilişsel çıktılarla sınırlı olmadığını; duyuşsal ve psikolojik faktörlerin öğrenme süreçlerinde önemli bir rol üstlendiğini göstermektedir. Bu bireysel farklılıklar, akademik başarının bilişsel yeterliklerle sınırlı olmadığını; anlamlandırma süreçleri, içsel motivasyon ve psikolojik iyi oluş gibi faktörlerle de yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu yönüyle akademik başarı, bireyin eğitim ortamındaki bütüncül işlevselliğini yansıtan çok katmanlı bir yapı olarak ele alınmalıdır.

Öğrencilerin akademik başarılarını etkileyen faktörler; bireysel, fiziksel, sosyal ve yapısal unsurlardan oluşan çok boyutlu bir çerçevede ele alınmaktadır. Son yıllarda yapılan araştırmalar, bu faktörler arasında manevi iyi oluşun da akademik başarı üzerinde anlamlı bir role sahip olduğunu ortaya koymaktadır (Frame, 2002). Manevi iyi oluş, bireyin yaşamında anlam ve amaç duygusu geliştirmesi, içsel huzur sağlaması ve psikolojik dengeyi sürdürmesiyle ilişkili bütüncül bir yapı olarak tanımlanmaktadır (Myers, Sweeney, & Witmer, 2000). Bu yönüyle manevi iyi oluş, öğrencilerin öğrenme sürecine yönelik içsel motivasyonlarını güçlendirmekte, akademik hedeflerini daha anlamlı biçimde yapılandırmalarına katkı sağlamakta ve akademik stresle başa çıkma kapasitelerini artırmaktadır (Ryan & Deci, 2020). Dolayısıyla manevi iyi oluş, akademik başarıyı yalnızca dolaylı bir psikolojik destek unsuru olarak değil, öğrenme sürecini düzenleyen temel bir içsel kaynak olarak ele alınmalıdır.

Akademik süreç açısından değerlendirildiğinde, manevi iyi oluş düzeyi yüksek bireylerin daha anlamlı hedefler belirlediği, öğrenmeye yönelik daha güçlü bir bağlılık

geliştirdiği ve akademik zorluklar karşısında daha dirençli oldukları görülmektedir (Hill ve diğ., 2000). Bu durum, manevi iyi oluşun akademik başarı üzerindeki etkisinin yalnızca dolaylı bir psikolojik destek unsuru olmadığını, öz düzenleme, motivasyon ve süreklilik gibi temel akademik becerileri besleyen bir mekanizma olduğunu göstermektedir. Nitekim bireysel faktörler kapsamında ele alınan ders çalışma alışkanlıkları, zaman yönetimi, bilişsel performans ve öz düzenleme stratejilerinin, manevi iyi oluş düzeyi yüksek bireylerde daha etkin biçimde kullanıldığı bildirilmektedir. Manevi iyi oluşun sağladığı içsel huzur ve psikolojik dayanıklılık, öğrencilerin akademik süreçte daha istikrarlı ve sürdürülebilir bir performans sergilemelerine katkı sunmaktadır (Korkut Owen & Owen, 2012). Fiziksel faktörler bağlamında değerlendirildiğinde, manevi iyi oluşun stres düzeyi, uyku düzeni ve genel sağlık algısı üzerinde olumlu etkiler oluşturduğu; bu durumun da dikkat, odaklanma ve bilişsel performansı desteklediği belirtilmektedir (Seligman, 2012). Yapısal faktörler açısından ise eğitim müfredatları, sınav sistemleri ve öğretim yöntemleri akademik başarıyı doğrudan etkilerken, manevi iyi oluşu yüksek bireylerin bu yapısal baskılarla daha etkili biçimde başa çıkabildiği ifade edilmektedir (Atchia, 2023; Batayneh, 2023). Sosyal faktörler kapsamında ele alındığında, aile yapısı, sosyal destek ağları ve kültürel çevre akademik başarı üzerinde belirleyici olmaktadır (Batayneh, 2023). Manevi iyi oluş düzeyi yüksek öğrencilerin, sosyal ilişkilerinde daha sağlıklı bağlar kurarak akademik süreçte destekleyici çevrelerden daha etkin biçimde yararlandıkları görülmektedir (Eğilmez, 2020). Bu ilişki özellikle sporcu öğrenciler açısından daha belirgin hale gelmektedir (Atchia, 2023). Sporun disiplin, öz denetim ve stres yönetimi gibi becerileri desteklemesi, manevi iyi oluşla birlikte ele alındığında akademik başarı üzerinde güçlendirici bir etki yaratmaktadır. Nitekim Mücevher ve ark. (2016), sporcu öğrencilerin manevi iyi oluş düzeylerinin akademik performanslarını anlamlı biçimde yordadığını ortaya koymuştur.

Bu araştırma, öğrencilerin akademik başarıları üzerinde etkili olan faktörler içinde manevi iyi oluşun konumunu incelemeyi ve bu değişkenin akademik başarıyla nasıl bir ilişki içinde olduğunu ortaya koymayı amaçlamaktadır. Güncel eğitim yaklaşımları, akademik başarının yalnızca bireysel çaba ve bilişsel yeterliklerin bir sonucu olmadığını; çevresel, fiziksel, sosyal ve psikolojik etmenlerin karşılıklı etkileşimiyle şekillenen çok boyutlu bir yapı olduğunu kabul etmektedir (Kang & Alaeddini, 2025). Bu çok boyutlu yapı içerisinde manevi iyi oluş, öğrencilerin öğrenme sürecini anlamlandırma biçimlerini, akademik hedeflerine yönelik motivasyonlarını ve stresle başa çıkma stratejilerini etkileyen önemli bir içsel kaynak olarak öne çıkmaktadır. Yüksek manevi iyi oluş düzeyine sahip bireylerin, akademik süreçte karşılaştıkları baskılara karşı daha dirençli oldukları, duyuşsal ve zihinsel dengeyi koruyarak öğrenme süreçlerine daha istikrarlı biçimde katıldıkları belirtilmektedir (Seligman, 2012; Myers, Sweeney, & Witmer, 2000). Bununla birlikte, mevcut literatürde manevi iyi oluş ile akademik başarı arasındaki ilişki çoğunlukla genel öğrenci örneklemi üzerinden ele alınmış; sporcu öğrencilerin özgül koşulları, akademik ve sportif yükleri birlikte dikkate alınarak bu ilişkinin nasıl yapılandığı sınırlı sayıda çalışmada incelenmiştir. Sporcu öğrencilerin hem fiziksel

hem de psikolojik taleplerin yoğun olduğu bir yaşam düzenine sahip olmaları, manevi iyi oluşun akademik başarı üzerindeki olası rolünü daha da önemli hâle getirmektedir. Bu noktadan hareketle, çalışmanın temel araştırma sorusu, manevi iyi oluşun sporcu öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisini ve bu etkiyi şekillendiren unsurları ortaya koymak şeklinde belirlenmiştir.

## YÖNTEM

**Araştırma Modeli:** Bu araştırma, sporcularda manevi iyi oluşun akademik başarı üzerindeki rolünü belirlemek amacıyla ilişkisel tarama modeli çerçevesinde desenlenmiştir. İlişkisel tarama modeli, iki ve daha fazla sayıda değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan bir modeldir (Creswell, 2014).

**Araştırmanın Amacı:** Bu araştırma, öğrencilerin akademik başarıları üzerinde etkili olan bireysel, fiziksel, sosyal ve yapısal faktörler bağlamında manevi iyi oluşun akademik başarıyla olan ilişkisini incelemeyi amaçlamaktadır.

**Araştırma Grubu:** Bu araştırmanın örneklemi, 2024 yılı içerisinde Marmara Bölgesi genelinde 18–35 yaş aralığında yer alan 401 sporcudan oluşmaktadır. Araştırma grubunun belirlenmesinde kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem, araştırmacının erişilebilir ve uygun katılımcılara ulaşmasını esas almaktadır (Etikan, Musa, & Alkassim, 2016). Örneklem büyüklüğü belirlenirken, korelasyonel araştırma desenleri için önerilen istatistiksel güç analizi esas alınmıştır (Faul ve diğ., 2009). G\*Power 3.1 programı kullanılarak yapılan güç analizinde, orta düzey etki büyüklüğü ( $r = 0,30$ ), %95 güven düzeyi ve %80 istatistiksel güç için asgari örneklem büyüklüğünün 84 kişi olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda, araştırmaya dahil edilen 401 katılımcının gerçekleştirilen analizler için yeterli ve temsil gücü yüksek bir örneklem sunduğu değerlendirilmiştir.

**Tablo 1.** Araştırma grubuna ilişkin tanımlayıcı özellikler ( $n = 401$ )

| Cinsiyet         | n   | %     |
|------------------|-----|-------|
| Erkek            | 248 | 61.8  |
| Kadın            | 153 | 38.2  |
| Yaş              | n   | %     |
| 18–22            | 112 | 27.9  |
| 23–27            | 146 | 36.4  |
| 28–32            | 94  | 23.4  |
| 33–35            | 49  | 12.2  |
| Spor Branşı      | n   | %     |
| Bireysel sporlar | 187 | 46.6  |
| Takım sporları   | 214 | 53.4  |
| Spor Yaşı        | n   | %     |
| 1–5 yıl          | 129 | 32.2  |
| 6–10 yıl         | 180 | 44.9  |
| 11 yıl ve üzeri  | 92  | 22.9  |
| Toplam           | 401 | 100,0 |

Tablo 1'e göre araştırma grubunu 18–35 yaş aralığında, Marmara Bölgesi'nde aktif olarak spor yapan 401 sporcu oluşturmaktadır. Katılımcıların 248'i erkek (%61.8), 153'ü (38.2) kadındır. Katılımcıların 214'ü (%53.3) takım sporlarıyla, 187'si bireysel sporlarla ilgilidir (%46.6). Sporculuk deneyimi açısından katılımcıların büyük bölümü 6 yıl ve üzeri spor geçmişine sahiptir.

**Verilerin Toplanması:** Veri toplama süreci, yüz yüze etkileşimlerle fiziksel yöntemler kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara veri onam formu sunulmuş ve katılımcılar araştırmaya gönüllülük prensibine uygun olarak dâhil edilmiştir. Sporculara ulaşılmış ve anketler doğrudan uygulama yoluyla toplanmıştır. Bu yöntemle, araştırmanın çalışma grubuna dâhil edilen sporcuların farklı spor branşlarını temsil etmeleri amaçlanmıştır. Veriler toplanmadan önce etik kurul izni alınmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama araçları için ölçek sahiplerinden kullanım izni alınmıştır.

## Veri Toplama Araçları

**Manevi İyi Oluş Ölçeği:** Manevi iyi oluş düzeyini belirlemek amacıyla Paloutzian ve Ellison (1982) tarafından geliştirilen Manevi İyi Oluş Ölçeği (Spiritual Well-Being Scale) kullanılmıştır. Ölçeğin Türkiye örnekleminde geçerlik ve güvenilirlik çalışması Ekşi ve Kardaş (2017) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek, toplam 29 maddeden oluşmakta olup katılımcılar maddeleri 5'li Likert tipi derecelendirme üzerinden yanıtlamaktadır (1 = Bana hiç uygun değil, 5 = Bana tamamen uygun). Ölçek, üç alt boyut ve toplam puan üzerinden değerlendirilebilmekte olup, elde edilen puanların artması bireyin manevi iyi oluş düzeyinin yükseldiğini göstermektedir. Ölçeğin geliştirme çalışmasında iç tutarlık katsayısı Cronbach alfa = .886 olarak rapor edilmiştir. Bu değer, ölçeğin yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

**Akademik Başarı Envanteri:** Üniversite öğrencilerinin akademik başarı düzeylerini değerlendirmek amacıyla Prevatt ve diğ., (2011) tarafından geliştirilen Akademik Başarı Envanteri (Academic Success Inventory – ASICS) kullanılmıştır. Ölçeğin Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması Orçanlı, Bekmezci ve Boztoprak (2021) tarafından gerçekleştirilmiştir. ASICS, çok faktörlü bir yapıya sahip olup, uyarlama çalışmasında ölçeğin iç tutarlık katsayısı Cronbach alfa = .937 olarak hesaplanmıştır. Birinci düzey çok faktörlü yapı için elde edilen uyum iyiliği indeksleri; RMSEA = .075, CFI = .998, TLI = .978, NFI = .988 ve  $\chi^2/df = 2.220$  olarak rapor edilmiştir. Bu değerler, envanterin yapı geçerliğinin kabul edilebilir ve iyi düzeyde olduğunu göstermektedir.

**Verilerin Analizi:** Yüz yüze toplanan veriler SPSS veri analizi programına aktarılmış ve normallik varsayımı çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri dikkate alınarak incelenmiştir. Tabachnick ve Fidell'e (2013) göre çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1 ile +1 aralığında olması, verilerin normal dağılıma uygunluğunun göstergesi olarak kabul edilmektedir. Bu araştırmada elde edilen çarpıklık ve basıklık değerlerinin söz konusu aralıkta yer aldığı belirlenmiş olup, verilerin normal dağılım varsayımını sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda istatistiksel analizlerde tanımlayıcı istatistikler, Pearson korelasyon analizi ve regresyon analizi kullanılmıştır.

**Araştırmanın Etiği:** Bu araştırmanın etik izni, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Etik Kurulu tarafından verilmiştir. Etik Kurul, 05.11.2024 tarihli ve 148185 sayılı kararıyla, "Sporcularda Manevi İyi Oluşun Akademik Başarı Üzerindeki Rolü" başlıklı çalışmanın içeriğini incelemiş ve araştırma kapsamında uygulanacak anket soruları üzerinde değerlendirme yapmıştır. Yapılan değerlendirme sonucunda, söz konusu çalışmanın Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kriterleri ile uyumlu olduğuna ve etik açıdan herhangi bir sakınca bulunmadığına karar verilmiştir.

## BULGULAR

Bu bölümde katılımcılardan elde edilen analizlerin çeşitli istatistiksel işlemlere tabi tutulması sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

**Tablo 2.** Cinsiyete göre manevi iyi oluş ve akademik başarı puanlarının karşılaştırılması

|                 | Cinsiyet | n   | $\bar{x}$ | s     | t     | Sd     | p     |
|-----------------|----------|-----|-----------|-------|-------|--------|-------|
| Manevi iyi oluş | Kadın    | 152 | 111,66    | 15,13 | 3,129 | 370,75 | ,002* |
|                 | Erkek    | 249 | 106,30    | 18,89 |       |        |       |
| Akademik başarı | Kadın    | 152 | 192,02    | 40,33 | ,184  | 325,13 | ,854  |
|                 | Erkek    | 249 | 191,25    | 41,31 |       |        |       |

\*p<0,05.

Tablo 2’de görüldüğü üzere kadın ve erkeklerin manevi iyi oluş puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ( $t(370,750) = 3,129$ ;  $p < .05$ ). Kadınların manevi iyi oluş puan ortalamalarının ( $\bar{x} = 111,66$ ), erkeklerin puan ortalamalarından ( $\bar{x} = 106,30$ ) anlamlı

düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna karşılık, kadın ve erkeklerin akademik başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ( $t(325,13) = ,184$ ;  $p > .05$ ).

**Tablo 3.** Spor türlerinin manevi iyi oluş ve akademik başarı puanlarının karşılaştırılması

|                 | Spor Türü        | n   | $\bar{x}$ | s     | t    | Sd     | p    |
|-----------------|------------------|-----|-----------|-------|------|--------|------|
| Manevi iyi oluş | Bireysel sporlar | 217 | 109,75    | 18,16 | 1,75 | 394,67 | ,081 |
|                 | Takım sporları   | 184 | 106,66    | 17,09 |      |        |      |
| Akademik başarı | Bireysel sporlar | 217 | 190,75    | 41,96 | -,42 | 394,25 | ,674 |
|                 | Takım sporları   | 184 | 192,47    | 39,68 |      |        |      |

\*p<0,05.

Tablo 3’te bireysel ve takım sporlarında yer alan katılımcıların manevi iyi oluş ve akademik başarı puanlarına ilişkin bağımsız örneklem t-testi sonuçları sunulmaktadır. Analiz sonuçlarına göre, bireysel ve takım sporlarında yer alan katılımcıların manevi iyi oluş puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ( $t(394,67) = 1,75$ ;  $p > .05$ ). Benzer şekilde, katılımcıların

akademik başarı puanlarının da spor türüne göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir ( $t(394,25) = -0,42$ ;  $p > .05$ ). Bu bulgular, katılımcıların bireysel ya da takım sporlarında yer almalarının manevi iyi oluş ve akademik başarı düzeyleri üzerinde istatistiksel olarak ayırt edici bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

**Tablo 4.** Manevi iyi oluş ve akademik başarı puanlarının öğrenim düzeyine göre karşılaştırılması

|                 |                 | n   | $\bar{x}$ | ss    | F    | p    |
|-----------------|-----------------|-----|-----------|-------|------|------|
| Manevi iyi oluş | Lisans (1)      | 354 | 108,19    | 18,13 | ,487 | ,615 |
|                 | Önlisans (2)    | 32  | 107,78    | 16,30 |      |      |
|                 | Lisans üstü (3) | 15  | 112,73    | 9,01  |      |      |
| Akademik başarı | Lisans (1)      | 354 | 190,45    | 40,83 | 2,51 | ,082 |
|                 | Önlisans (2)    | 32  | 192,78    | 43,04 |      |      |
|                 | Lisans üstü (3) | 15  | 214,46    | 32,06 |      |      |

\* p<0,05.

Tablo 4’te katılımcıların öğrenim düzeylerine göre manevi iyi oluş ve akademik başarı puanlarına ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları sunulmaktadır. Analiz sonuçları, katılımcıların manevi iyi oluş puanlarının öğrenim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır ( $F(2,398) = ,487$ ;  $p >$

.05). Benzer şekilde, akademik başarı puanlarının da öğrenim düzeyine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir ( $F(2,398) = 2,51$ ;  $p > .05$ ). Bu bulgular, öğrenim düzeyinin katılımcıların manevi iyi oluş ve akademik başarı düzeyleri üzerinde istatistiksel olarak ayırt edici bir etkiye sahip olmadığını göstermektedir.

**Tablo 5.** Manevi iyi oluş ve akademik başarı puanlarının yaşa göre karşılaştırılması

|                 |       | n   | $\bar{x}$ | s     | F    | p    |
|-----------------|-------|-----|-----------|-------|------|------|
| Manevi iyi oluş | 18-25 | 373 | 108,05    | 18,02 | ,814 | ,444 |
|                 | 26-30 | 17  | 113,53    | 10,01 |      |      |
|                 | 31-35 | 11  | 109,82    | 16,62 |      |      |
| Akademik başarı | 18-25 | 373 | 190,39    | 40,19 | 2,37 | ,094 |
|                 | 26-30 | 17  | 211,24    | 51,71 |      |      |
|                 | 31-35 | 11  | 200,09    | 41,63 |      |      |

\* p<0,05.

Tablo 5'te katılımcıların yaş gruplarına göre manevi iyi oluş ve akademik başarı puanlarına ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları sunulmaktadır. Analiz sonuçları, katılımcıların manevi iyi oluş puanlarının yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır ( $F(2,398) = ,814$ ;  $p >$

.05). Benzer şekilde, akademik başarı puanlarının da yaş gruplarına göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir ( $F(2,398) = 2,37$ ;  $p > .05$ ). Bu bulgular, yaş değişkeninin katılımcıların manevi iyi oluş ve akademik başarı düzeyleri üzerinde istatistiksel olarak ayırt edici bir etkiye sahip olmadığını göstermektedir.

**Tablo 6.** Manevi iyi oluş ve akademik başarı puanlarının spor yılına göre karşılaştırılması

|                 |       | n   | $\bar{x}$ | s     | F    | p    |
|-----------------|-------|-----|-----------|-------|------|------|
| Manevi iyi oluş | 1-5   | 129 | 109,88    | 18,49 | ,729 | ,483 |
|                 | 6-10  | 180 | 107,66    | 16,87 |      |      |
|                 | 10-15 | 92  | 107,46    | 18,31 |      |      |
| Akademik başarı | 1-5   | 129 | 187,45    | 41,81 | ,970 | ,380 |
|                 | 6-10  | 180 | 193,11    | 40,38 |      |      |
|                 | 10-15 | 92  | 194,19    | 40,57 |      |      |

\*  $p < 0,05$ .

Tablo 6'da manevi iyi oluş ve akademik başarı puanlarının spor yılına göre karşılaştırılmasına ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları sunulmaktadır. Analiz sonuçları, katılımcıların manevi iyi oluş puanlarının spor yılına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır ( $F(2,398) = ,729$ ;  $p >$

.05). Benzer şekilde, akademik başarı puanlarının da spor yılına göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir ( $F(2,398) = ,970$ ;  $p > .05$ ). Bu bulgular, spor yılı değişkeninin katılımcıların manevi iyi oluş ve akademik başarı düzeyleri üzerinde istatistiksel olarak ayırt edici bir etkiye sahip olmadığını göstermektedir.

**Tablo 7.** Manevi iyi oluş ve örgütsel bağlılık arasındaki ilişki

|                 |   | Akademik başarı |
|-----------------|---|-----------------|
| Manevi iyi oluş | r | ,266*           |
|                 | p | ,000            |
|                 | n | 401             |

\*Korelasyon  $p < 0,01$  düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 7' de manevi iyi oluş ile akademik başarı arasındaki ilişki Pearson korelasyon analizi ile incelenmiştir. Analiz sonuçları, manevi iyi oluş ile akademik başarı arasında

pozitif yönlü ve düşük düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir ( $r = ,266$ ;  $p < .01$ ).

**Tablo 8.** Manevi iyi oluşun akademik başarı üzerindeki etkisi

| Bağımlı değişken | Bağımsız değişken | Standardize olmayan katsayılar | Standardize Katsayılar | t      | p    |
|------------------|-------------------|--------------------------------|------------------------|--------|------|
|                  |                   | b                              | Std. Hata              |        |      |
| Akademik başarı  | (Sabit)           | 125,12                         | 12,218                 | 10,241 | ,000 |
|                  | Manevi iyi oluş   | ,613                           | ,111                   | ,266   | ,000 |

Tablo 8'de sunulan basit doğrusal regresyon analizi sonuçlarına göre kurulan model istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ( $F(1,399) = 30,343$ ;  $p < .001$ ). Modelde yer alan manevi iyi oluş değişkeninin, akademik başarıdaki toplam varyansın yaklaşık %9,5'ini açıkladığı görülmektedir ( $R^2 = ,095$ ). Regresyon analizi sonuçları, manevi iyi oluşun akademik başarı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir yordayıcı olduğunu göstermektedir ( $p < .001$ ).

## TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmanın amacı, sporcularda manevi iyi oluş ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi incelemek ve manevi iyi oluşun farklı demografik değişkenler açısından nasıl farklılaştığını ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular, sporcuların manevi iyi oluş düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı biçimde farklılaştığını ve kadın sporcuların manevi iyi oluş puanlarının erkek sporculara kıyasla daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, cinsiyetin manevi iyi oluşla ilişkili bir değişken olabileceğine işaret etmekle birlikte (Brown ve diğ., 2013), söz konusu farklılığın biyolojik ya da özsel özelliklerden ziyade sosyal ve psikososyal süreçlerle açıklanmasının daha

uygun olduğu düşünülmektedir. Nitekim toplumsal cinsiyet sosyalizasyonu, kadınların duygusal farkındalık, anlam arayışı ve kişilerarası ilişkilerde destek arama davranışları açısından daha teşvik edici deneyimlere sahip olmasına yol açabilmektedir (Diener, Oishi & Tay, 2018). Bu bağlamda kadınların stresle başa çıkma süreçlerinde sosyal destek odaklı stratejileri daha sık kullandıkları ve bu durumun manevi iyi oluş düzeylerini olumlu yönde etkileyebileceği belirtilmektedir (Taylor ve diğ., 2000; Pargament, 2011). Elde edilen bu bulgu, kadınların manevi iyi oluş düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğunu ortaya koyan önceki çalışmalarla genel olarak örtüşmektedir (Brown ve diğ., 2013; Kardaş, 2017). Bununla birlikte literatürde, manevi iyi oluşun cinsiyete göre anlamlı biçimde farklılaşmadığını bildiren çalışmaların da bulunduğu görülmektedir (Gomez & Fisher, 2005; Şirin, 2019). Bu durum, manevi iyi oluşun cinsiyetle ilişkisinin bağlamsal ve kültürel faktörlere duyarlı bir yapı sergilediğini düşündürmektedir. Kültürel normlar, bireylerin değer yönelimleri ve örneklemin özellikleri, cinsiyete ilişkin bulguların farklılaşmasında belirleyici olabilmektedir (Diener ve diğ., 2018). Bu çerçevede, mevcut araştırmada

kadın sporcuların daha yüksek manevi iyi oluş puanlarına sahip olması, cinsiyete atfedilen sabit kişilik özelliklerinden ziyade, sosyal destek algısı, duygusal ifade biçimleri ve yaşamı anlamlandırma süreçleriyle ilişkili olarak değerlendirilmelidir. Dolayısıyla elde edilen bulgular, cinsiyetin manevi iyi oluş üzerinde doğrudan belirleyici bir etkiye sahip olduğunu göstermemekte; aksine manevi iyi oluşun, bireylerin içinde bulundukları sosyal ve psikolojik bağlamlarla birlikte ele alındığında daha sağlıklı biçimde anlaşılabilmesine işaret etmektedir.

Bu araştırmada kadın sporcuların manevi iyi oluş düzeylerinin erkek sporculara kıyasla daha yüksek bulunması, alanyazındaki bazı çalışmalarla örtüşmektedir (Yılmaz, 2019; Dalcı ve diğ., 2021; Gencer ve diğ., 2021; Can & Avcı, 2023). Ancak bu farklılık, kadınların “daha duygusal” ya da “doğası gereği daha merhametli” olmaları gibi genelleştirici açıklamalarla ele alınmamalıdır. Bunun yerine, toplumsal cinsiyet temelli sosyalizasyon süreçleri, stresle başa çıkma biçimleri ve sosyal destek ağlarının niteliği gibi yapısal ve psikososyal mekanizmalar üzerinden değerlendirilmesi daha uygundur. Nitekim kadınların duygularını ifade etme, sosyal destek arama ve anlam odaklı başa çıkma stratejilerini daha sık kullandıkları; bu durumun da manevi iyi oluş düzeylerini güçlendirebileceği belirtilmektedir (Gencer ve diğ., 2021). Öte yandan, bazı araştırmalarda manevi iyi oluşun cinsiyete göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı rapor edilmiştir. Gomez ve Fisher (2005), geniş bir örneklem üzerinde yürüttükleri çalışmalarında manevi iyi oluşun kadın ve erkekler arasında dengeli dağıldığını ortaya koymuştur. Benzer şekilde, Şirin (2019) de cinsiyet değişkeninin manevi iyi oluş üzerinde belirleyici olmadığını bildirmiştir. Bu bulgular, manevi iyi oluşun cinsiyetten ziyade kültürel bağlam, değer yönelimleri ve örneklem özellikleriyle ilişkili olarak şekillenebileceğine işaret etmektedir. Ayrıca Yapıcı’nın (2012) dindarlık düzeyleri üzerine yaptığı çalışma, kadınların bazı boyutlarda daha yüksek puanlar aldığını göstermekte; bu durum manevi iyi oluş ile dini/manevi pratikler arasındaki olası ilişkilerin daha derinlemesine ele alınması gerektiğini düşündürmektedir.

Araştırmalarda manevi iyi oluşun cinsiyete göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin bulguların farklılık göstermesi, büyük ölçüde çalışmaların örneklem özellikleri, kültürel bağlamları ve metodolojik yaklaşımlarındaki farklılıklardan kaynaklanıyor olabilir. Manevi iyi oluşun bireyin öznel ve içsel deneyimine dayalı bir yapı olması, ölçüm süreçlerinde bağlamsal duyarlılığı artırmakta ve sonuçların değişkenlik göstermesini anlaşılır kılmaktadır. Bu çerçevede, kadınların manevi iyi oluş düzeylerinin bazı çalışmalarda daha yüksek bulunması, doğrudan kişilik özelliklerine indirgenmekten ziyade, toplumsal cinsiyet rolleri, sosyalizasyon süreçleri ve stresle başa çıkma biçimleri üzerinden değerlendirilebilir. Özellikle kadınların duygusal ve sosyal destek ağlarını daha etkin kullanmaları, yaşam olaylarını anlamlandırma süreçlerinde ilişkisel ve değer temelli kaynaklara daha fazla başvurmaları, manevi iyi oluş düzeylerini dolaylı biçimde güçlendirebilmektedir. Buna karşın, bazı araştırmalarda cinsiyetin manevi iyi oluş üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmaması, bu ilişkinin evrensel ve sabit bir yapıdan ziyade bağlama duyarlı olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla, mevcut bulgular cinsiyet ile manevi iyi oluş

arasındaki ilişkinin tek yönlü ve nedensel bir biçimde ele alınamayacağını; kültürel yapı, bireysel özellikler ve araştırma tasarımlarının bu ilişkiyi şekillendiren önemli değişkenler olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, manevi iyi oluşun cinsiyetle ilişkisini daha derinlemesine anlayabilmek için farklı örneklem gruplarını ve bağlamsal değişkenleri dikkate alan yeni araştırmalara duyulan gereksinimi güçlendirmektedir.

Araştırma bulgularına göre sporcuların akademik başarı puanları cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı biçimde farklılaşmamaktadır. Kadın ve erkek sporcuların akademik başarı düzeylerinin benzer bulunması, spor ortamında paylaşılan ortak deneyimlerin ve benzer akademik taleplerin başarı üzerinde cinsiyetten bağımsız bir etki oluşturabileceğine işaret etmektedir. Akademik başarı, bireylerin eğitim sürecinde belirlenen hedeflere ulaşma düzeyini yansıtan çok boyutlu bir göstergedir (Silah, 2003) ve bu bağlamda sporcuların akademik performanslarının benzerliği, düzenli spor yapmanın sağladığı disiplin, öz düzenleme ve zaman yönetimi becerilerinin dengeleyici bir rol oynayabileceğini düşündürmektedir. Literatürde akademik başarı ile cinsiyet arasındaki ilişkiye dair bulguların tutarsız olduğu görülmektedir. Bazı çalışmalarda akademik başarıya doğrudan cinsiyet temelli bir farklılık atfedilmezken (Alay & Koçak, 2003), bazı araştırmalarda kadın öğrencilerin özellikle zaman yönetimi ve planlama becerilerinde daha avantajlı olduğu ve bunun akademik performansa yansıtıldığı rapor edilmiştir (Macan ve diğ., 1990; Nelson & Nelson, 2003; Tektaş & Tektaş, 2010). Buna karşın, söz konusu farklılıkların her örneklem için geçerli olmadığı; akademik başarıyı şekillendiren bağlamsal ve davranışsal etkenlerin cinsiyet etkisini zayıflatabileceği belirtilmektedir. Bu çalışmada cinsiyetler arasında akademik başarı açısından anlamlı bir fark bulunmaması, örneklem sporculardan oluşmasıyla ilişkili olabilir. Düzenli fiziksel aktivitenin bilişsel işlevler, dikkat ve akademik performansla ilişkili olduğu yönündeki bulgular (Singh ve diğ., 2012), sporcuların akademik başarılarının cinsiyetten bağımsız olarak benzer düzeylerde seyretmesini açıklayabilecek bir çerçeve sunmaktadır. Bu bağlamda elde edilen sonuçlar, sporcu öğrencilerde akademik başarının yalnızca demografik değişkenlerle değil, fiziksel aktiviteye dayalı yaşam tarzı ve öz düzenleme süreçleriyle birlikte değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Cinsiyetler arasında akademik başarı farkının görülmemesi, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlandığı bağlamlarda daha olası hale gelmektedir. Fırsat eşitliği, öğrencilerin cinsiyet ve sosyoekonomik değişkenlerden bağımsız olarak benzer öğrenme olanaklarına erişmesini ve akademik potansiyellerini gerçekleştirmesini destekleyen temel bir ilkedir. Bu çerçevede spor, öğrencilerin akademik süreçlerini dolaylı biçimde etkileyebilecek önemli bir bağlamsal unsur olarak değerlendirilebilir. Düzenli spor yapmanın disiplin, öz düzenleme, zaman yönetimi ve stresle başa çıkma gibi becerileri desteklediği; bu becerilerin ise akademik performansla ilişkili olduğu bilinmektedir. Bu çalışmada örneklem sporculardan oluşması, cinsiyetler arasında akademik başarı farkının ortaya çıkmamasını açıklayabilecek bir bağlam sunmaktadır. Sporcu öğrencilerin benzer antrenman yükleri, programlı yaşam biçimleri ve ortak performans beklentileri, akademik başarıyı dengeleyici

bir etki yaratmış olabilir. Bu durum, sporun akademik başarı üzerindeki etkisinin doğrudan değil; bilişsel odaklanma, zaman yönetimi ve psikolojik dayanıklılık gibi dolaylı mekanizmalar aracılığıyla gerçekleştiğine işaret etmektedir. Bununla birlikte, elde edilen bulguların genellenebilirliği örneklem özellikleriyle sınırlıdır. Farklı kültürel bağlamlarda, eğitim sistemlerinde ve spor altyapılarında yürütülecek çalışmalar, sporcu öğrencilerde akademik başarının hangi koşullarda cinsiyetten bağımsızlaştığını daha net ortaya koyabilir. Bu tür araştırmalar, sporun eğitimde fırsat eşitliğiyle nasıl etkileşime girdiğini anlamaya katkı sağlayarak literatüre daha bağlamsal ve karşılaştırmalı bir perspektif sunacaktır.

Yapılan analizler, sporcuların manevi iyi oluş ve akademik başarı düzeylerinin spor türüne (bireysel-takım) göre anlamlı biçimde farklılaşmadığını göstermektedir. Bu bulgu, sporun yapısal özelliklerinden ziyade, spora katılımın kendisinin manevi ve akademik süreçler üzerinde belirleyici olabileceğine işaret etmektedir. Sporun dikkat, öz disiplin, zaman yönetimi ve stresle başa çıkma gibi becerileri desteklemesi, spor türünden bağımsız olarak sporcuların hem manevi iyi oluşlarını hem de akademik işlevselliğini benzer düzeylerde etkileyebilir. Literatürde spor türü değişkenini doğrudan manevi iyi oluş ve akademik başarıyla birlikte ele alan çalışmalar sınırlıdır; ancak benzer psikolojik ve akademik göstergeler üzerinden yapılan araştırmalar bu bulguyu dolaylı olarak desteklemektedir. Örneğin, bazı çalışmalarda spor branşına göre özgüven, karar verme stilleri ve mental iyi oluş düzeylerinin anlamlı biçimde farklılaşmadığı rapor edilmiştir (Demir vd., 2018; Tekin vd., 2009; Temel, 2015). Buna karşılık, bireysel spor yapan sporcuların maneviyat düzeylerinin daha yüksek olduğunu bildiren bulgular da mevcuttur (Lyons, 2013). Bu farklılıklar, spor türünden çok; sporcuların kişisel yönelimleri, motivasyon kaynakları ve branşların psikolojik taleplerindeki çeşitlilikle ilişkili olabilir. Bu bağlamda, spor türünün tek başına ayırt edici bir değişken olmaktan ziyade, sporcuların spora yükledikleri anlam, motivasyon biçimleri ve psikolojik süreçlerle birlikte ele alınması gerektiği söylenebilir. Özellikle manevi motivasyonun, sporcuların psikolojik dayanıklılıklarını ve performanslarını destekleyici bir unsur olarak işlev görebileceği belirtilmektedir (McCarthy, 2011; Watson & Czech, 2005). Dolayısıyla elde edilen bulgular, spor türüne dayalı genellemelerden kaçınılması ve manevi iyi oluşun çok boyutlu bir çerçevede değerlendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Araştırmamızda, sporcuların öğrenim düzeylerine göre manevi iyi oluş ve akademik başarı düzeylerinin anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmüştür. Bu bulgu, ön lisans, lisans ve lisansüstü düzeydeki sporcuların manevi ve akademik göstergelerinin benzer bir örüntü sergilediğine işaret etmektedir. Öğrenim düzeyinin bu değişkenler üzerindeki etkisinin sınırlı kalması, sporcuların akademik ve manevi süreçlerinde eğitim basamağından ziyade bireysel ve bağlamsal etmenlerin (spor deneyimi, öz düzenleme, motivasyon ve yaşam koşulları gibi) daha belirleyici olabileceğini düşündürmektedir. Literatürde, eğitim ya da sınıf düzeyinin manevi iyi oluş üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığını bildiren çalışmalar bu bulguyla genel olarak örtüşmektedir (Çelik vd., 2014; Kostak vd., 2010; Şirin, 2019). Buna karşılık, öğrenim düzeyi arttıkça manevi iyi

oluşun ya da yaşam doyumunun yükseldiğini gösteren bulgular da rapor edilmiştir (Aygün, 2024; Clar & Oswald, 1994). Bu farklı sonuçlar, örneklem özellikleri, kültürel bağlam ve ölçme araçlarındaki çeşitlilikten kaynaklanıyor olabilir. Bu bağlamda, öğrenim düzeyinin manevi iyi oluş ve akademik başarı üzerindeki etkisine ilişkin sonuçların tek yönlü biçimde yorumlanması yerine, bağlamsal değişkenlerle birlikte ele alınması daha uygun görünmektedir. Özellikle sporcu örneklemelerinde, eğitsel basamaktan bağımsız olarak spora katılımın sürekliliği ve sporun sağladığı psikososyal kazanımların, bu değişkenleri dengeleyici bir rol üstlenebileceği değerlendirilebilir. Gelecek çalışmalarda, daha alt sınıf düzeylerini ve farklı öğrenci profillerini kapsayan karşılaştırmalı tasarımlar, öğrenim düzeyinin bu ilişkilerdeki rolünü daha net biçimde ortaya koyabilir.

Aygün'ün (2024) Z kuşağı gençleri üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada, eğitim durumu değişkeni açısından lisansüstü öğrencilerinin manevi iyi oluş düzeyleri ile hayat düzeni alt boyutundan aldıkları puanların daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, öğrenim düzeyinin manevi iyi oluş üzerinde güçlendirici bir etkisi olabileceğine işaret etmektedir. Benzer biçimde Clark ve Oswald (1994), sınıf düzeyinin artışıyla birlikte yaşam doyumunun yükseldiğini ortaya koyarak, eğitimsel ilerlemenin bireyin manevi ve öznel iyi oluşunu destekleyebileceğini vurgulamıştır. Köktürk Dalcı vd. (2021) hastalarla yürüttükleri çalışmada manevi iyi oluş puanlarının eğitim düzeyine göre anlamlı biçimde farklılaştığını belirtmiş; Yılmaz ve Okyay (2009), Özbaşaran vd. (2011) ve Wong vd. (2008) ise öğrenim seviyesinin yükselmesiyle manevi iyi oluşun arttığını ortaya koymuştur. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, eğitim düzeyinin manevi iyilik hâli üzerinde belirgin bir rol oynadığı görülmektedir. Buna karşın akademik başarı açısından literatürde daha heterojen sonuçlar mevcuttur. Erdem vd. (2005) ile Karademir ve Açık (2020), sınıf düzeyi ile akademik başarı arasında anlamlı bir ilişki saptamamış olup, bu sonuçlar mevcut araştırmanın bulgularıyla örtüşmektedir. Öte yandan Alver (2005), öğrenim düzeyine göre akademik başarı puanlarının anlamlı biçimde farklılaştığını bildirerek, özellikle üst öğrenim basamaklarında akademik çıktılarda ayrışmaların ortaya çıkabileceğini göstermiştir. Bu çerçevede, öğrenim düzeyinin manevi iyi oluş ve akademik başarı üzerindeki etkilerinin daha net biçimde anlaşılabilmesi için farklı öğrenci profillerini kapsayan karşılaştırmalı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Küçüker (2022) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, akademik motivasyon ölçeğinin boyutları ve alt boyutları ile öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Bununla birlikte, ölçeğin genel akademik motivasyon boyutunda anlamlı bir farklılaşma olduğu belirlenmiştir. Bu durum, farklı öğrenim düzeylerindeki öğrencilerin sahip oldukları hedef yapıları ve bu hedeflere yönelik motivasyon düzeylerinin değişkenlik gösterebileceği şeklinde yorumlanmıştır. Özellikle üst öğrenim basamaklarındaki bireylerin daha net ve uzun vadeli akademik hedeflere sahip olmalarının, genel motivasyon düzeylerinde ayrışmaya yol açabileceği değerlendirilmektedir. Aynı çalışmada, öğrencilerin AGNO değerlerinin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre anlamlı

biçimde farklılaştığı da ortaya konmuştur. Bu bulgu, akademik başarının öğrenim düzeyine bağlı olarak değişebileceğini ve bu değişimin not ortalamalarına yansıdığını göstermektedir. Buna karşılık Gençay (2009), yaşam doyumu açısından sınıf düzeyinin anlamlı bir etkisi olmadığını belirlemiş ve yaşam doyumunun eğitimsel basamaktan ziyade bireysel özellikler, yaşam koşulları ve psikolojik faktörlerle daha yakından ilişkili olabileceğine işaret etmiştir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, öğrenim düzeyinin akademik motivasyon ve akademik başarı üzerindeki etkilerinin tek yönlü ve doğrusal bir yapı sergilemediği, aksine bireysel hedefler, psikososyal özellikler ve bağlamsal değişkenlerle etkileşim içinde şekillendiği görülmektedir. Bu nedenle, gelecekte yapılacak araştırmalarda öğrenim düzeyi, akademik motivasyon ve başarı arasındaki ilişkilerin çok boyutlu modeller çerçevesinde ele alınması, söz konusu dinamiklerin daha kapsamlı biçimde anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

Araştırmada yaş değişkenine göre manevi iyi oluş ve akademik başarı düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaması, yaşı bu değişkenler üzerindeki etkisinin doğrusal ve tek yönlü bir yapı sergileyebileceğini düşündürmektedir. Yaş, bireylerin gelişimsel süreçleri ve yaşam deneyimleriyle ilişkili olmakla birlikte, sporcu örneklerinde bu etkilerin homojenleşebildiği görülmektedir. Sporun yaşamın merkezinde yer alması, farklı yaş gruplarındaki sporcuların benzer psikososyal kazanımlar elde etmesine ve dolayısıyla yaşa bağlı farklılıkların belirginleşmemesine yol açmış olabilir. Literatürde yer alan bulgular da bu sonucu destekler niteliktedir. Köktürk Dalcalı vd. (2021) ve Gencer vd. (2021), manevi iyi oluşun yaş değişkenine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığını ortaya koymuştur. Benzer şekilde Ata (2018) ile Whitford vd. (2008), Frost vd. (2013), Rabow (2014) ve Ventura vd. (2007) gibi araştırmacılar, manevi iyi oluş düzeylerinin yaşa bağlı olarak anlamlı bir değişim göstermediğini belirtmiştir. Ayrıca Yılmaz (2019) ve Yüksel (2019) tarafından yapılan çalışmalarda da yaşa dayalı bir farklılık saptanmamıştır. Bu bulgular, yaşı manevi iyi oluş ve akademik başarı üzerindeki etkilerinin tek başına ele alınmasından ziyade, bireysel ve bağlamsal değişkenlerle birlikte değerlendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Özellikle sporculuk düzeyi, yaşam tarzı, eğitim deneyimi ve psikososyal destek mekanizmaları gibi faktörlerin, yaşı etkisini dengeleyici veya dönüştürücü bir rol üstlenebileceği düşünülebilir. Bu doğrultuda, gelecekte yapılacak çalışmalarda yaş değişkeninin diğer psikolojik ve sosyal değişkenlerle etkileşim içinde ele alındığı çok boyutlu araştırma tasarımlarının kullanılması, yaşa bağlı etkilerin daha net biçimde ortaya konmasına katkı sağlayabilir.

Araştırmamızda yaş değişkeninin manevi iyi oluş ve akademik başarı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark yaratmaması, literatürde yer alan birçok çalışmayla paralellik göstermektedir. Eğlence ve Şimşek (2014), Gönenç vd. (2016) ve Kostak vd. (2010) yaş değişkeninin maneviyatla anlamlı bir farklılık oluşturmadığını belirtmiştir. Benzer şekilde Küçüker (2022), öğrencilerin AGNO değerleri ile yaş arasında anlamlı bir ilişki tespit etmemiş, Sıral (2020) ise akademik başarının alt boyutlarında yaş değişkeninin belirleyici olmadığını ortaya koymuştur. Bu bulgular, yaşı tek başına manevi iyi oluş ve

akademik başarı üzerinde açıklayıcı bir değişken olmayabileceğini düşündürmektedir. Bununla birlikte, literatürde yaş değişkeninin manevi boyutlarla ilişkili olduğunu ortaya koyan çalışmalar da bulunmaktadır. Dilmaç (2019), yaş düzeyleri ile tanrı algısı arasında anlamlı bir farklılık saptamış; Karataş ve Selçuk (2023) yaş küçüldükçe manevi iyi oluş düzeylerinde düşüş gözlemlendiğini ifade etmiştir. Ayrıca Kardaş (2017), yaş değişkeninin spiritüel iyi oluşun doğaya uyum alt boyutunda anlamlı bir farklılık yarattığını ortaya koymuştur. Bu farklı sonuçlar, yaşı manevi iyi oluş ve akademik başarı üzerindeki etkilerinin doğrusal ve evrensel bir yapı sergileyemediğine işaret etmektedir. Ortaya çıkan bu çeşitlilik, yaşı etkisinin bireylerin yaşam deneyimleri, içinde bulundukları sosyal ve kültürel çevre ile kişisel gelişim süreçleriyle etkileşim içinde şekillenebileceğini düşündürmektedir. Özellikle yaş gruplarının kültürel bağlam, eğitim ortamı ve psikososyal değişkenlerle birlikte ele alınması, literatürdeki bulgu farklılıklarını açıklamada önemli bir çerçeve sunabilir. Bu doğrultuda, gelecekte yapılacak araştırmalarda yaş değişkeninin diğer bireysel ve çevresel faktörlerle birlikte çok boyutlu biçimde incelenmesi, manevi iyi oluş ve akademik başarı üzerindeki etkilerinin daha net anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

Araştırmamızda yaş değişkeninin manevi iyi oluş ve akademik başarı üzerindeki etkilerine ilişkin elde edilen bulgular, literatürde yer alan farklı sonuçlarla birlikte değerlendirildiğinde anlamlı bir çerçeve sunmaktadır. Brown vd. (2013), spiritüellik açısından orta yaşlı bireylerin daha yüksek değerlere sahip olduğunu belirtirken; Erdem vd. (2005), 20 yaş ve altındaki öğrencilerin 21 yaş ve üzerindeki gruba kıyasla akademik açıdan daha başarılı olduğunu ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğunu ortaya koymuştur. Bu tür farklılıklar, araştırmaların örneklem özellikleri ve metodolojik sınırlılıklarıyla ilişkili olabilir. Bu çalışmada yaşa bağlı anlamlı bir farkın ortaya çıkmaması, sporcu örneğinin sahip olduğu ortak yaşam pratikleriyle açıklanabilir. Spor kültürünün, farklı yaş gruplarında benzer psikososyal kazanımlar sağlaması, yaşa dayalı ayrılmaların belirginleşmesini sınırlamış olabilir. Ayrıca, araştırmanın 18-35 yaş aralığını kapsayan bir örneklemle yürütülmesi, yaş değişkeninin etkilerinin daha dar bir gelişimsel aralık içinde değerlendirilmesine yol açmıştır. Literatürde yaşı manevi iyi oluş üzerinde zamanla değişebilen bir etkiye sahip olabileceğini gösteren bulgular da bulunmaktadır. Karataş ve Selçuk (2023), yaş ilerledikçe manevi iyi oluş düzeylerinde değişimlerin gözlemlenebileceğini ifade ederek, yaş değişkeninin uzun vadeli süreçler içinde ele alınması gerektiğine işaret etmektedir. Bu bağlamda, yaşı manevi iyi oluş ve akademik başarı üzerindeki etkilerinin daha net biçimde ortaya konabilmesi için, farklı yaş gruplarını kapsayan ve gelişimsel farklılıkları dikkate alan araştırma tasarımlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Sonuç olarak, bu araştırmada elde edilen bulgular, yaşı tek başına belirleyici bir değişken olmaktan ziyade, sporculuk deneyimi ve bağlamsal faktörlerle birlikte ele alınması gereken bir unsur olduğunu göstermektedir. Gelecek çalışmalarda daha geniş yaş aralıkları ve farklı örneklem gruplarıyla yapılacak araştırmaların, yaş değişkeninin manevi iyi oluş ve akademik başarı üzerindeki rolünü daha kapsamlı biçimde açıklığa kavuşturacağı düşünülmektedir.

Araştırmamızda manevi iyi oluş ile akademik başarı arasında düşük düzeyde, pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu bulgu, manevi iyi oluş düzeyi yüksek olan sporcuların akademik başarılarının da görece daha yüksek olabileceğini göstermektedir. Ancak ilişkinin düşük düzeyde olması, manevi iyi oluşun akademik başarı üzerinde tek başına güçlü bir belirleyici olmadığını, daha çok destekleyici ve tamamlayıcı bir değişken olarak ele alınması gerektiğini düşündürmektedir. Bu sonuç, literatürde manevi iyi oluş ile akademik başarı arasında benzer yönde ilişkiler bildiren çalışmalarla (Yılmaz ve Okyay, 2009; Wong vd., 2008) uyumludur. Manevi iyi oluş, bireylerin yaşamlarına anlam yüklemeleri, içsel denge kurmaları ve stresle başa çıkma kapasitelerini artırmalarıyla ilişkili bir yapı olarak değerlendirilmektedir. Bu psikososyal kaynakların, öğrenme sürecine dolaylı katkılar sunarak akademik performansı destekleyebileceği düşünülebilir. Bununla birlikte, elde edilen korelasyonel bulgular nedensel bir ilişkiye işaret etmemektedir. Manevi iyi oluşun akademik başarıyı artırdığı ya da akademik başarının manevi iyi oluşu güçlendirdiği yönünde kesin bir çıkarım yapmak mümkün değildir. İki değişken arasındaki ilişkinin; motivasyon, yaşam doyumu, stresle başa çıkma becerileri ve psikolojik dayanıklılık gibi ara değişkenler üzerinden şekillenmiş olabileceği değerlendirilebilir. Sonuç olarak, bu araştırma manevi iyi oluş ile akademik başarı arasında anlamlı ancak sınırlı bir ilişki olduğunu ortaya koymakta; bu ilişkinin doğasını daha net biçimde açıklayabilmek için gelecekte boyamsal, deneysel ya da aracı değişkenleri içeren çalışmalara ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

Şen (2024) ve ilgili çalışmalar, manevi faktörlerin bireylerin akademik başarı ve yaşam doyumu üzerindeki rolüne ilişkin önemli ipuçları sunmaktadır. Şen'in çalışmasında, tefekkür etme eğilimi ile akademik başarı arasındaki ilişkinin özellikle sürdürülebilir ve varoluşsal tefekkür boyutlarında belirginleşmesi, manevi derinlik ve anlam temelli düşünme süreçlerinin akademik performansı dolaylı olarak destekleyebileceğini düşündürmektedir. Benzer biçimde, dini inançlar ve manevi yönelimin bireylerin öznel iyi oluşlarıyla ilişkili olduğu birçok çalışmada vurgulanmıştır. Tuzgöl Dost (2007), dini inanç düzeyi yüksek üniversite öğrencilerinin yaşam doyumlarının daha yüksek olduğunu ortaya koyarken; Fabricatore vd. (2000), McKnight (2005), Vitale (2001) ve Tuzgöl Dost (2006) gibi araştırmalar, manevi değerler ile mutluluk arasındaki pozitif ilişkiyi desteklemiştir. Türkgeldi (2019) ve Yılmaz (2019) da manevi iyi oluş ile mutluluk arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunduğunu göstermiştir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, manevi iyi oluşun bireylerin duygusal denge, anlam algısı ve psikolojik dayanıklılık düzeylerini güçlendirerek akademik süreçlere dolaylı katkı sunduğu söylenebilir. Dolayısıyla manevi iyi oluş, yalnızca yaşam doyumu ve mutlulukla sınırlı olmayan; motivasyon, odaklanma ve stresle başa çıkma gibi akademik başarıyla ilişkili psikososyal mekanizmalar üzerinden etkili olabilen bütüncül bir kaynak olarak ele alınmalıdır. Bu çerçevede, eğitim ortamlarında manevi gelişimi destekleyici yaklaşımların, öğrencilerin akademik ve psikolojik uyumlarını güçlendirme potansiyeli taşıdığı değerlendirilebilir.

Holder vd. (2010) ve Fehrin vd. (1997) tarafından yapılan araştırmalar, manevi iyi oluş ile mutluluk arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler bulunduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgular, manevi değerlere sahip olmanın bireylerin psikolojik iyilik hâllerini güçlendirdiğini göstermektedir. Benzer şekilde İvtzan vd. (2013), Jahan ve Khan (2014), Yoon vd. (2015) ve Saleem (2017) tarafından yürütülen çalışmalarda da maneviyat ile psikolojik iyi oluş arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler saptanmış; manevi iyi oluşun bireylerin öznel iyilik algılarını ve psikolojik dayanıklılıklarını desteklediği vurgulanmıştır. Bu bağlamda manevi iyi oluşun, sporcular açısından yalnızca duygusal dengeyi değil, aynı zamanda akademik süreçlerde sürdürülebilir motivasyon, öz-düzenleme ve anlam duygusunu da besleyen önemli bir psikososyal kaynak olduğu söylenebilir. Sporcu öğrenciler, yoğun antrenman programları ile akademik sorumlulukları birlikte yürütmek zorunda kalmakta; bu durum dikkat, zaman yönetimi ve akademik performans üzerinde baskı oluşturabilmektedir. Manevi iyi oluş, bireyin yaşamına anlam atfetmesini, hedeflerini daha bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirmesini ve karşılaştığı zorluklar karşısında içsel bir denge geliştirmesini destekleyerek akademik başarıya dolaylı katkı sunabilmektedir. Literatürde manevi iyi oluşun; olumlu düşünme eğilimlerini güçlendirdiği, umudu artırdığı ve bireyin stresli akademik ve sportif süreçlere karşı daha yapıcı başa çıkma stratejileri geliştirmesine katkı sağladığı belirtilmektedir (Büssing vd., 2014; Monteiro dos Reis vd., 2019). Bu çerçevede manevi iyi oluşun, sporcu öğrencilerin hem sportif performanslarını hem de akademik başarılarını destekleyen tamamlayıcı bir unsur olduğu; bilişsel, duyuşsal ve motivasyonel süreçleri olumlu yönde etkileyerek akademik hedeflere ulaşmada kolaylaştırıcı bir rol üstlendiği sonucuna varılabilir.

Tektaş ve Tektaş (2010), meslek yüksekokulu öğrencileri üzerinde gerçekleştirdikleri çalışmada akademik başarı ile zaman yönetimi becerileri arasında pozitif yönlü bir ilişki tespit etmişlerdir. Bu bulgu, zamanın planlı ve etkili kullanılmasının akademik performansı destekleyen temel değişkenlerden biri olduğunu göstermektedir. Benzer biçimde Erdem vd. (2005) de zaman yönetimi puanları ile akademik başarı arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler bulmuşlardır. Uluslararası literatürde de Britton ve Tesser (1991), Macan vd. (1990), Campbell ve Svenson (1992), Misra ve McKean (2000) ile Nelson ve Nelson (2003) tarafından yürütülen araştırmalar, zamanı etkin kullanan öğrencilerin akademik başarı düzeylerinin daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çalışmalar, zaman yönetimi becerilerinin akademik başarıyı açıklamada önemli bir belirleyici olduğunu tutarlı biçimde desteklemektedir. Bununla birlikte akademik başarı üzerinde etkili olan bir diğer önemli değişken psikolojik iyi oluştur. Ateş (2016), psikolojik iyi oluş ile sosyal yetkinlik arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler saptamış ve bu değişkenlerin akademik başarıyı anlamlı düzeyde yordadığını ortaya koymuştur. Psikolojik iyi oluş düzeyi arttıkça akademik başarının da artması, öğrencilerin duygusal ve psikolojik durumlarının öğrenme süreçleri üzerindeki doğrudan etkisine işaret etmektedir. Halisdemir (2013) ve Özden (2014) tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda da psikolojik iyi oluş düzeyi yüksek olan öğrencilerin akademik başarılarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular birlikte

değerlendirildiğinde, zaman yönetimi becerileri ile psikolojik iyi oluşun akademik başarı üzerinde tamamlayıcı ve güçlendirici bir role sahip olduğu söylenebilir. Öğrencilerin akademik hedeflerine ulaşmalarında yalnızca bilişsel yeterliliklerin değil, aynı zamanda zamanı etkili kullanma becerileri ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin de belirleyici olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum, eğitim süreçlerinde akademik başarıyı artırmaya yönelik müdahalelerin zaman yönetimi becerilerinin geliştirilmesi ve psikolojik iyi oluşun desteklenmesi yönünde bütüncül bir yaklaşımla ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Çimen vd. (2022), spor bilimleri fakültesi öğrencileri üzerinde gerçekleştirdikleri çalışmada akademik başarı ile akademik hedef yöneliminin orta düzeyde olduğunu ve bu iki değişken arasında pozitif yönlü ancak düşük düzeyde bir ilişki bulunduğunu belirtmişlerdir. Bu bulgu, akademik hedef yöneliminin akademik başarıyla ilişkili olduğunu ancak bu ilişkinin güçlü ve doğrudan bir etki düzeyinde olmadığını göstermektedir. Literatürde bu ilişkilere farklı açılardan yaklaşan çalışmalar da bulunmaktadır. Yüksel (2019), manevi iyilik ile umutsuzluk arasında negatif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki tespit etmiş; manevi iyilik düzeyi arttıkça umutsuzluk düzeyinin azaldığını ortaya koymuştur. Benzer biçimde Hasanshani vd. (2018) de spiritualite ile umutsuzluk arasında negatif yönlü bir ilişki bulunduğunu rapor etmişlerdir. Bu bulgular, bireylerin manevi kaynaklarının psikolojik dayanıklılık üzerinde koruyucu bir rol üstlenebileceğine işaret etmektedir. Bununla birlikte söz konusu ilişkilerin sosyal destek, ekonomik koşullar ve stresle başa çıkma becerileri gibi çevresel ve bireysel değişkenlerden etkilenebileceği de göz önünde bulundurulmalıdır. Öte yandan bazı çalışmalar, akademik başarı ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin her zaman doğrudan olmadığını ortaya koymaktadır. Cenkseven ve Akbaş (2007), akademik başarıdan duyulan hoşnutluğun öznel iyi oluş ile ilişkili olduğunu belirtirken, psikolojik iyi oluş ile anlamlı bir ilişki saptamamışlardır. Benzer şekilde Aygün ve Topkaya (2022), akademik not ortalamasının psikolojik iyi oluş düzeyini istatistiksel olarak anlamlı biçimde yordamadığını ifade etmişlerdir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, akademik başarı, manevi iyilik ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkilerin doğrusal ve tek yönlü bir yapıdan ziyade çok boyutlu ve bağlamsal bir nitelik taşıdığı söylenebilir. Özellikle bireysel farklılıklar ile sosyal destek, stres yönetimi ve sosyoekonomik koşullar gibi faktörler, bu değişkenler arasındaki ilişkilerin anlaşılmasında belirleyici rol oynamaktadır.

## Sonuç

Bu çalışmada, sporcularda manevi iyi oluş ile akademik başarı arasındaki ilişki incelenmiş ve elde edilen bulgular, iki değişken arasında düşük düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuç, manevi iyi oluş düzeyi arttıkça akademik başarının da sınırlı ancak istatistiksel olarak anlamlı biçimde artabileceğine işaret etmektedir. Bulgular, manevi iyi oluşun akademik başarı üzerinde doğrudan ve güçlü bir belirleyici olmaktan ziyade, destekleyici ve kolaylaştırıcı bir rol üstlenebileceğini düşündürmektedir.

Araştırmadan elde edilen bu sonuç, literatürde manevi iyi oluş, psikolojik iyi oluş ve akademik başarı arasındaki ilişkileri inceleyen önceki çalışmalarla genel olarak tutarlılık göstermektedir. Manevi iyi oluşun bireylerin anlam duygusu, içsel denge ve motivasyon kaynaklarını güçlendirmesi; bu durumun da akademik süreçlerde odaklanma, stresle başa çıkma ve öğrenmeye yönelik tutumlar üzerinde dolaylı etkiler yaratabileceği değerlendirilmektedir. Ancak ilişkinin düşük düzeyde olması, akademik başarının çok boyutlu bir yapı sergilediğini ve yalnızca manevi iyi oluşla açıklanamayacağını da açıkça ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda, sporcuların akademik başarılarının; zaman yönetimi becerileri, psikolojik iyi oluş, akademik hedef yönelimleri, sosyal destek düzeyi ve sportif yüklenmeler gibi birçok değişkenle birlikte ele alınması gerektiği söylenebilir. Manevi iyi oluş, bu çok boyutlu yapı içerisinde akademik süreci destekleyen tamamlayıcı bir unsur olarak değerlendirilmeli; tek başına belirleyici bir faktör olarak ele alınmamalıdır.

Araştırmanın bir diğer önemli sonucu, Türkiye’de sporcularda manevi iyi oluş ile akademik başarıyı birlikte ele alan çalışmaların sınırlı olması nedeniyle, elde edilen bulguların literatüre bağlamsal ve tamamlayıcı bir katkı sunmasıdır. Bu yönüyle çalışma, sporcu öğrencilerin hem akademik hem de bireysel gelişimlerini bütüncül bir bakış açısıyla ele alan araştırmalar için bir zemin oluşturmaktadır.

Son olarak, bu araştırmanın kesitsel yapıda olması ve örneklemin belirli bir grupta sınırlı olması, sonuçların genellenebilirliğini sınırlayan unsurlar olarak değerlendirilebilir. Gelecekte yapılacak çalışmalarda, farklı spor branşlarını kapsayan, boylamsal tasarımlar kullanan ve manevi iyi oluşun akademik başarı üzerindeki dolaylı mekanizmalarını inceleyen araştırmalara yer verilmesi önerilmektedir. Bu tür çalışmalar, sporcu öğrencilerin akademik ve kişisel gelişimlerinin daha etkili biçimde desteklenmesine yönelik uygulamalara katkı sağlayabilir.

## Öneriler

Bu çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda, sporcularda manevi iyi oluş ile akademik başarı arasındaki ilişkinin destekleyici ve tamamlayıcı bir nitelik taşıdığı görülmektedir. Bu çerçevede, araştırma sonuçlarına dayalı olarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

Öncelikle, sporcu öğrencilerin akademik ve bireysel gelişimlerinin bütüncül bir yaklaşımla ele alınması önerilmektedir. Eğitim kurumları ve spor bilimleri fakülteleri, akademik başarıyı yalnızca bilişsel performans göstergeleri üzerinden değil; öğrencilerin manevi, psikolojik ve sosyal iyi oluş düzeylerini de dikkate alan destekleyici uygulamalarla ele alabilir. Manevi iyi oluşu güçlendirmeye yönelik farkındalık çalışmaları, değer temelli eğitim içerikleri ve anlam odaklı rehberlik faaliyetleri, sporcu öğrencilerin akademik süreçlerine dolaylı katkılar sunabilir.

Antrenörler, akademik danışmanlar ve öğretim elemanları açısından, sporcu öğrencilerin akademik yaşantılarında karşılaştıkları stres kaynaklarının farkında olunması ve bu süreçlerde manevi iyi oluşu destekleyici bir iletişim dili benimsenmesi önemlidir. Sporcu öğrencilerin yalnızca

sportif performanslarına değil, akademik sorumlulukları ve bireysel gelişim süreçlerine de duyarlı bir yaklaşım sergilenmesi, akademik motivasyonun sürdürülebilirliği açısından yararlı olabilir.

Uygulama temelli olarak, üniversitelerde sporcu öğrencilere yönelik geliştirilecek destek programlarında; zaman yönetimi, stresle başa çıkma, anlam ve amaç geliştirme gibi becerilerin birlikte ele alınması önerilmektedir. Manevi iyi oluşu doğrudan hedefleyen müdahaleler yerine, bireyin içsel denge ve anlam arayışını destekleyen bütüncül programların daha işlevsel olabileceği düşünülmektedir.

Gelecekte yapılacak araştırmalar için, manevi iyi oluş ile akademik başarı arasındaki ilişkinin farklı değişkenlerle birlikte ele alınması önerilmektedir. Özellikle psikolojik iyi oluş, akademik hedef yönelimi, zaman yönetimi becerileri, sosyal destek algısı ve sportif yüklenme düzeyi gibi değişkenlerin aracı veya düzenleyici rollerinin incelenmesi, ilişkinin daha kapsamlı biçimde anlaşılmasına katkı sağlayabilir.

Ayrıca, bu çalışmanın kesitsel yapısı dikkate alındığında, ilerleyen araştırmalarda boylamsal tasarımların tercih

edilmesi; manevi iyi oluş düzeyindeki değişimlerin akademik başarı üzerindeki etkilerinin zamana yayılarak incelenmesi önerilmektedir. Farklı yaş grupları, spor branşları ve eğitim kademelerini kapsayan örneklemelerle yapılacak çalışmalar, bulguların genellenebilirliğini artıracaktır.

Son olarak, sporcu öğrencilerin akademik başarılarının desteklenmesine yönelik politika ve uygulamaların geliştirilmesinde, manevi iyi oluşun doğrudan bir performans belirleyicisi değil; destekleyici ve güçlendirici bir unsur olarak ele alınması önerilmektedir. Bu yaklaşım, sporcu öğrencilerin hem akademik hem de bireysel gelişimlerini daha sağlıklı ve sürdürülebilir bir biçimde destekleyebilir.

**Etik Metni:** Bu makalede araştırma sürecinde, dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir. Söz konusu araştırma için 14.11.2024 tarihli ve E-26428519-050.99-149264 sayılı Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Etik Kurulu'ndan onay alınmıştır.

**Çıkar Çatışması:** Çalışma kapsamında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

**Yazar Katkı Oranı:** Bu çalışmada bütün yazarların katkı oranları eşittir.

## Kaynaklar

- Ahmann, J. S., & Marvin, D. (1971). *Evaluating pupil growth: Principles of tests and measurement* (4th ed.). Allyn & Bacon.
- Alay, S., & Koçak, S. (2003). Üniversite öğrencilerinin zaman yönetimleri ile akademik başarıları arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 9(35), 326–335.
- Al-Natour, A., Momani, S. M. A., & Qandil, A. M. A. (2017). The relationship between spirituality and quality of life of Jordanian women diagnosed with breast cancer. *Journal of Religion and Health*, 56(6), 1–13.
- Alver, B. (2005). Üniversite öğrencilerinin problem çözme becerileri ve akademik başarılarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 21, 75–88.
- Ata, G. (2018). *Onkoloji hastalarında manevi iyiliğin umut ve depresyonla ilişkisi* (Yayın No. 515065) [Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Atchia, S. M. C., & Chinapah, V. (2023). Factors influencing the academic achievement of secondary school students: A structural equation model. *International Journal of Instruction*, 16(1), 999–1020.
- Atchia, Y. (2023). Spiritual well-being and academic resilience in higher education students. *Journal of Education and Learning*, 12(2), 45–56.
- Ateş, B. (2016). Üniversite öğrencilerinde akademik başarının yordayıcısı olarak psikolojik iyi oluş ve sosyal yetkinlik. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(59), 1–20.
- Aygün, N., & Topkaya, N. (2022). Akademik erteleme ve akademik mükemmeliyetçilik ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (61), 189–208.
- Aygün, N. (2024). *Z kuşağı gençlerinin manevi iyi oluşları ile aile içi iletişim stilleri ve Tanrı algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi].
- Bai, M., & Lazenby, M. (2015). A systematic review of associations between spiritual well-being and quality of life at the scale and factor levels in studies among patients with cancer. *Journal of Palliative Medicine*, 18(3), 286–298.
- Batayneh, M. T. (2023). Economic, social and academic factors affecting academic achievement of students at the University of Taibah. *Research in MIL*, 13(1), 1660–1679.
- Batayneh, M. (2023). Psychological resilience, spirituality, and academic achievement among university students. *International Journal of Educational Psychology*, 12(1), 77–95.
- Britton, B. K., & Tesser, A. (1991). Effects of time management practices on college grades. *Journal of Educational Psychology*, 83(3), 405–410.
- Brown, D. R., Gary, L. E., Greene, A. D., & Milburn, N. G. (2013). Patterns of spirituality and psychological well-being. *Journal of Religion and Health*, 52(1), 1–15.
- Brown, I. T., Chen, T., Gehlert, N. C., & Piedmont, R. L. (2013). Age and gender effects on the assessment of spirituality and religious sentiments (ASPIRES) scale: A cross-sectional analysis. *Psychology of Religion and Spirituality*, 5(2), 90–98.
- Büssing, A., Baumann, K., Hvidt, N. C., Koenig, H. G., Puchalski, C. M., & Swinton, J. (2014). Spirituality and health: Editorial. *Evidence-Based Complementary and Alternative Medicine*, 2014, 1–2.
- Campbell, R. L., & Svenson, L. W. (1992). Perceived level of stress among university undergraduate students in Edmonton, Canada. *Perceptual and Motor Skills*, 75(2), 552–554.
- Can, Ş., & Avcı, E. (2023). Yaşamın anlamı ve spiritüel iyi oluş ile ölüme karşı tutum arasındaki ilişki: Tanımlayıcı bir çalışma. *Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*, 15(2). <https://doi.org/10.5336/nurses.2022-94199>

- Carter, V., & Good, E. (1973). *Dictionary of education* (4th ed.). McGraw-Hill.
- Çelik, A. S., Özdemir, F., Durmaz, H., & Pasinlioğlu, T. (2014). Hemşirelerin maneviyat ve manevi bakımı algılama düzeyleri ve etkileyen bazı faktörlerin belirlenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 1(3), 1–12.
- Cenkseven, F., & Akbaş, T. (2007). Üniversite öğrencilerinde özl ve psikolojik iyi olmanın yordayıcılarının incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(27), 43–65.
- Çetin, M. Ç. (2009). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin karar verme stilleri, sosyal beceri düzeyleri ve stresle başa çıkma biçimlerinin bazı değişkenler açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çimen, E., Koçyiğit, B., & Doğan, F. (2022). Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin akademik hedef yönelimleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sportive*, 5(2), 69–77.
- Clark, A. E., & Oswald, A. J. (1994). Unhappiness and unemployment. *The Economic Journal*, 104(424), 424–430.
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4th ed.). SAGE Publications.
- Daaleman, T. P. (1999). Belief and subjective well-being in outpatient settings. *Journal of Religion and Health*, 38(3), 219–228.
- Demir, G. T., Namlı, S., Hazar, Z., Türkeli, A., & Cicioğlu, H. İ. (2018). Bireysel ve takım sporcularının karar verme stilleri ve mental iyi oluş düzeyleri. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(1), 176–191.
- Demirtaş, H., & Güneş, H. (2002). *Eğitim yönetimi ve denetimi sözlüğü*. Anı Yayıncılık.
- Diener, E., Oishi, S., & Tay, L. (2018). Advances in subjective well-being research. *Nature Human Behaviour*, 2(4), 253–260.
- Dilmaç, B., & Çiftci, A. (2019). 14–18 yaş grubunda Tanrı algısı ile psikolojik sağlık ilişkisinin incelenmesi. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 14–28.
- Eagly, A. H., & Wood, W. (2012). Social role theory. In P. A. M. Van Lange, A. W. Kruglanski, & E. T. Higgins (Eds.), *Handbook of theories of social psychology* (pp. 458–476). SAGE Publications.
- Eğilmez, H. O. (2020). Spor Bilimleri, İlahiyat ve Müzik Eğitimi öğrencilerinin iyi oluş durumlarının karşılaştırılması. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(4), 297–310.
- Eğlence, R., & Şimşek, N. (2014). Hemşirelerin maneviyat ve manevi bakım hakkındaki bilgilerinin değerlendirilmesi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(1), 48–53.
- Ekşi, H., & Kardaş, S. (2017). Spiritual well-being: Scale development and validation. *Spiritual Psychology and Counseling*, 2, 73–88. <https://doi.org/10.12738/spc.2017.1.0022>
- Erdem, R., Piriñci, E., & Dikmetaş, E. (2005). Üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi davranışları ve bu davranışların akademik başarı ile ilişkisi. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14), 167–177.
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde program geliştirme*. Yelken Tepe Yayınları.
- Etikan, I., Musa, S. A., & Alkassim, R. S. (2016). Comparison of convenience sampling and purposive sampling. *American Journal of Theoretical and Applied Statistics*, 5(1), 1–4. <https://doi.org/10.11648/j.ajtas.20160501.11>
- Fabricatore, A. N., Handal, P. J., & Fenzel, L. M. (2000). Personal spirituality as a moderator of the relationship between stressors and subjective well-being. *Journal of Psychology and Theology*, 28(3), 221–229.
- Faul, F., Erdfelder, E., Buchner, A., & Lang, A.-G. (2009). Statistical power analyses using G\*Power 3.1: Tests for correlation and regression analyses. *Behavior Research Methods*, 41(4), 1149–1160. <https://doi.org/10.3758/BRM.41.4.1149>
- Fehring, R. J., Miller, J. F., & Shaw, C. (1997). Spiritual well-being, religiosity, hope, depression, and other mood states in elderly people coping with cancer. *Oncology Nursing Forum*, 24(4), 663–671.
- Frame, M. W. (2002). *Integrating religion and spirituality into counseling: A comprehensive approach*. Brooks/Cole.
- Frost, M. H., Novotny, P. J., Johnson, M. E., Clark, M. M., Sloan, J. A., & Yang, P. (2013). Spiritual well-being in lung cancer survivors. *Supportive Care in Cancer*, 21, 1939–1946.
- Gençay, S. (2009). Beden eğitimi öğretmen adaylarının umutsuzluk ve yaşam doyumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(27), 380–388.
- Gencer, N., Obuz, A. T., & Babahanoğlu, R. (2021). Üniversite öğrencilerinde spiritüel iyi oluş ve toplumsal cinsiyet algısı. *Hitit İlahiyat Dergisi*, 20(2), 717–750.
- Gomez, R., & Fisher, J. W. (2005a). The spiritual well-being questionnaire: Testing for model applicability, measurement and structural equivalencies, and latent mean differences across gender. *Personality and Individual Differences*, 39(8), 1383–1393.
- Gomez, R., & Fisher, J. W. (2005b). Domains of spiritual well-being and development. *Personality and Individual Differences*, 38(1), 1–12.
- Gönenç, İ. M., Akkuzu, G., Durdun Altın, R., & Möroy, P. (2016). Hemşirelerin ve ebelerin manevi bakıma ilişkin görüşleri. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(3), 34–38.
- Halisdemir, D. (2013). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluşları, kendini affetme düzeyleri ve geçmişe yönelik anne kabul-red algıları arasındaki ilişkiler* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Hasanshani, M., Mazaheri, A. M., & Baghbanian, A. (2018). Relationship between spiritual health, hopelessness and self-efficacy in medical sciences students. *Iranian Journal of Psychiatry and Behavioral Sciences*, 12(2), e2071.
- Hill, P. C., Pargament, K. I., Hood, R. W., Jr., McCullough, M. E., Swyers, J. P., Larson, D. B., & Zinnbauer, B. J. (2000). Conceptualizing religion and spirituality: Points of commonality, points of departure. *Journal for the Theory of Social Behaviour*, 30, 51–77.

- Hintikka, J. (2001). Religious attendance and life satisfaction in the Finnish general population. *Journal of Psychology and Theology*, 29(2), 158–164.
- Holder, M. D., Coleman, B., & Wallace, J. M. (2010). Spirituality, religiousness, and happiness in children aged 8–12 years. *Journal of Happiness Studies*, 11(2), 131–150.
- Hong, S. M., & Giannakopoulos, E. (1994). The relationship of satisfaction with life to personality characteristics. *Journal of Psychology: Interdisciplinary and Applied*, 128(5), 547–559.
- Jahan, M., & Khan, S. (2014). Psychological well-being: Spirituality and successful aging. *Indian Journal of Health and Wellbeing*, 5(7), 68–72.
- Julian, C., & Stanley, K. D. (1972). *Educational and psychological measurement and evaluation* (50th ed.). Prentice Hall.
- Kang, S., & Alaeddini, A. (2025). Student-athletes' road to success in college life: Factors influencing psychological well-being, athletic, and academic performance. *Journal of Intercollegiate Sport*, 18(3), 222–251.
- Karademir, T., & Aak, M. (2020). Antrenörlük ve öğretmenlik bölümü ğrencilerinin akademik iyimserlik ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin incelenmesi. *Kahramanmaraş Stc İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), 531–542. <https://doi.org/10.33437/ksusb.566586>
- Karataş, Z., & Selçuk, O. (2023). Üniversite ğrencilerinin manevi iyi oluşlarının açıklanmasında psikolojik esneklik ve çeşitli demografik değişkenlerin rolü. *niversite Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 37–46.
- Kardaş, F. (2017). *niversite ğrencilerinde bir model sınaması: Pozitif duyguların ve kişisel kaynakların etkileşimi* [Doktora tezi, Ankara Üniversitesi].
- Kardaş, S. (2017). *Sanal kimlik ve spiritüel iyi oluşun niversite ğrencilerinin narsistlik eğilimlerini yordayıcılığı* [Doktora tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü].
- Keçeci, B. (2018). *Evli kadınların psikolojik istismar profillerinin toplumsal cinsiyet algıları ve spiritüel iyi oluşları açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü].
- Kökçü, H. (2019). *niversite ğrencilerinde aile içi dini aktiviteler, dini tutum ve yaşam doymu arasındaki ilişki* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Köktürk Dalcalı, B., Durgun, H., & Can, ř. (2021). Onkoloji biriminde tedavi alan hastaların manevi iyi oluşları ve yaşam kaliteleri. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 9(2), 536–553.
- Korkut Owen, F., & Owen, D. (2012). İyilik hali yıldıztı modeli: Uygulanması ve değerlendirilmesi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(9), 24–33.
- Kostak, M. A., elikalp, ., & Demir, M. (2010). Hemşire ve ebelerin maneviyat ve manevi bakıma ilişkin görüşleri. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, Sempozyum zel Sayısı*, 25–218.
- Küçüker, K. (2022). *Spor bilimleri fakültesi ğrencilerinin akademik başarılarının yordanmasında akademik motivasyon, öz yeterlik ve mükemmeliyetçiliğin etkisinin belirlenmesi* [Yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü].
- Lyons, V. L. (2013). *Moral reasoning of collegiate athletes and intramural sports athletes: An investigation of the influence of religiosity, gender, and type of sport played* [Doktora tezi, The Ohio State University].
- Macan, T. H., Shahani, L., Dipboye, R. L., & Phillips, A. P. (1990). College students' time management: Correlations with academic performance and stress. *Journal of Educational Psychology*, 82(4), 760–768.
- Martoni, A. A., Varani, S., Peghetti, B., Roganti, D., Volpicella, E., Pannuti, R., & Pannuti, F. (2017). Spiritual well-being of Italian advanced cancer patients in the home palliative care setting. *European Journal of Cancer Care*, 26, e12680. <https://doi.org/10.1111/ecc.12680>
- Matud, M. P. (2004). Gender differences in stress and coping styles. *Personality and Individual Differences*, 37(7), 1401–1415.
- McCarthy, P. J. (2011). Positive emotion in sport performance: Current status and future directions. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 4, 50–69.
- McKnight, D. (2005). *An investigation into the relationship between spirituality and life satisfaction*. California State University.
- Misra, R., & McKean, M. (2000). College students' academic stress and its relation to their anxiety, time management, and leisure satisfaction. *American Journal of Health Studies*, 16, 41–45.
- Monteiro dos Reis, L. B., Leles, C. R., & Matias Freire, M. C. (2019). Religiosity, spirituality, and the quality of life of patients with sequelae of head and neck cancer. *Oral Diseases*, 26, 838–842.
- Mcevher, M. H., Demirgil, Z., & Erdem, R. (2016). Sportif aktivitelerin akademik başarı üzerindeki etkisi: SD İİBF ğrencileri üzerine bir araştırma. In *V. Türkiye Lisansst alışmaları Kongresi Bildiriler Kitabı I* (pp. 119–132).
- Myers, J. E., Sweeney, T. J., & Witmer, J. M. (2000). The wheel of wellness counseling for wellness: A holistic model for treatment planning. *Journal of Counseling & Development*, 78, 251–266.
- Nelson, D. B., & Nelson, K. W. (2003, April). Emotional intelligence skills: Significant factors in freshmen achievement and retention. Paper presented at the American Counseling Association Conference, Anaheim, CA.
- OECD. (2019). *OECD future of education and skills 2030: Conceptual learning framework*. OECD Publishing.
- Oranlı, K., Bekmezci, M., & Boztoprak, H. (2021). Adaptation of academic success inventory scale for college students to Turkish: Validity and reliability study. *OPUS International Journal of Society Researches*, 17(37), 3999–4026.
- zbaşaran, F., Ergl, ř., Bayık Temel, A., Grol Aslan, G., & oban, A. (2011). Turkish nurses' perceptions of spirituality and spiritual care. *Journal of Clinical Nursing*, 20(21–22), 3099–3108.
- Özden, K. (2014). *niversite ğrencilerinde psikolojik iyi oluşun psikososyal yordayıcılarının sosyal bilişsel kariyer kuramı açısından incelenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Paloutzian, R. F., & Ellison, C. W. (1982). Loneliness, spiritual well-being and the quality of life. In L. A. Peplau & D. Perlman (Eds.), *Loneliness: A sourcebook of current theory, research and therapy* (pp. 224–237). Wiley-Interscience.
- Pargament, K. I. (2011). *Spiritually integrated psychotherapy*. Guilford Press.

- Prevatt, F., Li, H., Welles, T., Festa-Dreher, D., Yelland, S., & Lee, J. (2011). The Academic Success Inventory for college students: Scale development and practical implications for use with students. *Journal of College Admission*, 26–31.
- Rabow, M. (2014). Spiritual well-being among patients with cancer receiving concurrent outpatient oncologic and palliative care. *Journal of Pain and Symptom Management*, 47, 500–501.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2020). Intrinsic and extrinsic motivation from a self-determination theory perspective: Definitions, theory, practices, and future directions. *Contemporary Educational Psychology*, 61, 101860. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2020.101860>
- Şahsuvar, A., & Üstün, N. A. (2023). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinde özgüven, algılanan sınav kaygısı ve akademik başarı. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(1), 42–56.
- Saleem, R. (2017). Spirituality in relation to quality of life and psychological well-being among religious and non-religious persons. *Indian Journal of Positive Psychology*, 8(3), 420–424.
- Seligman, M. E. (2012). *Flourish: A visionary new understanding of happiness and well-being*. Simon & Schuster.
- Şen, M. T. (2024). *Tefekkür etme eğilimi ile akademik başarı arasındaki ilişki* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.
- Singh, A. S., Saliasi, E., Van den Berg, V., Uijtewilligen, L., De Groot, R. H. M., Jolles, J., & Chinapaw, M. J. M. (2012). Effects of physical activity interventions on cognitive and academic performance in children and adolescents. *American Journal of Preventive Medicine*, 42(3), 253–260.
- Sıral, C. (2020). *Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları ile akademik başarı arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Silah, M. (2003). Üniversite öğrencilerinin akademik başarılarını etkileyen çeşitli nedenler arasından süresiz durumluk kaygısının yeri ve önemi. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 102–115.
- Şirin, T. (2019). Evli çiftlerin spiritüel iyi oluşları ile evlilik doyumları arasındaki ilişki. *Ekev Akademi Dergisi*, 77, 389–410.
- Suldo, S. M., Gormley, M. J., DuPaul, G. J., & Anderson-Butcher, D. (2014). The impact of school mental health on student academic outcomes. *School Psychology Review*, 43(2), 215–232.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Pearson Education.
- Taylor, S. E., Klein, L. C., Lewis, B. P., Gruenewald, T. L., Gurung, R. A. R., & Updegraff, J. A. (2000). Biobehavioral responses to stress in females. *Psychological Review*, 107(3), 411–429.
- Tekin, M., Özmütlu, İ., & Erhan, S. E. (2009). Özel yetenek sınavlarına katılan öğrencilerin karar verme ve düşünme stillerinin incelenmesi. *Journal of Physical Education and Sport Sciences*, 11(3), 42–56.
- Tektaş, M., & Tektaş, N. (2010). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin zaman yönetimi ve akademik başarıları arasındaki ilişki. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23.
- Temel, V. (2015). *Beden eğitimi öğretmenlerinin problem çözme becerileri, karar verme stilleri ve öfke tarzları* [Yüksek lisans tezi]. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Türkeldi, E. (2019). *Öğretmen adaylarının sahip olduğu değerler, manevi iyi oluş ve sabır arasındaki yordayıcı ilişkiler* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.
- Tuzgöl Dost, M. (2006). Subjective well-being among university students. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 188–197.
- Tuzgöl Dost, M. (2007). Üniversite öğrencilerinin yaşam doyumunun bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(22).
- Ventura, J. L., Fitzgerald, O. R., Kozioł, D. E., Covington, S. N., Vanderhoof, V. H., Calis, K. A., & Nelson, L. M. (2007). Functional well-being is positively correlated with spiritual well-being in women who have spontaneous premature ovarian failure. *Fertility and Sterility*, 87, 584–590.
- Vitale, M. G. (2001). *The relationship between religiosity and life satisfaction in university students as measured by social support* [Unpublished doctoral dissertation]. School of Professional Psychology, Chicago.
- Watson, N. J., & Czech, D. N. (2005). The use of prayer in sport: Implications for sport psychology consulting. *Athletic Insight: The Online Journal of Sport Psychology*, 26.
- Whitford, H. S., Olver, I. N., & Peterson, M. J. (2008). Spirituality as a core domain in the assessment of quality of life in oncology. *Psycho-Oncology*, 17, 1121–1128.
- Wong, K. F., Lee, L. Y. K., & Lee, J. K. L. (2008). Hong Kong enrolled nurses' perceptions of spirituality and spiritual care. *International Nursing Review*, 55, 333–340.
- Yapıcı, A. (2012). Türk toplumunda cinsiyete göre dindarlık farklılaşması: Bir meta-analiz denemesi. *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17(2).
- Yılmaz, M., & Okyay, N. (2009). Hemşirelerin maneviyat ve manevi bakıma ilişkin görüşleri. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 11(3), 41–52.
- Yılmaz, Ö. (2019). *Farklı okul türlerinde görev yapan öğretmenlerin spiritüel iyi oluş düzeyleri ile mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.
- Yoon, E., Chang, C. C. T., Clawson, A., Knoll, M., Aydın, F., Barsigian, L., & Hughes, K. (2015). Religiousness, spirituality, and eudaimonic and hedonic well-being. *Counselling Psychology Quarterly*, 28(2), 132–149.
- Yüksel, Ş. (2019). *Onkolojik cerrahi geçiren hastaların spiritualite ve umut durumlarının belirlenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Hasan Kalyoncu Üniversitesi.

## EXTENDED ABSTRACT

Spiritual well-being aims at individuals adding meaning to their lives, achieving inner peace, and progressing in their

self-actualization process. Individuals can reach this goal through education and academic success. Today, one of the

areas where people show intense interest is sports activities. A review of the literature indicates that the effects of spiritual well-being and academic achievement are also observed among those engaged in sports.

Based on this, the aim of the study is to examine various factors influencing students' academic success and the relationship between these factors and their spiritual well-being. Discussing spiritual well-being in athlete students is expected to contribute significantly to the relevant literature. The lack of studies in the literature specifically addressing spiritual well-being and academic achievement in athlete students highlights a gap in the field and underlines the importance of this research.

The study group consists of 401 athletes aged between 18 and 35, selected from different sports disciplines. Participants were determined using the convenience sampling method. As data collection tools, the "Spiritual Well-Being Scale (SWBS)" and the "Academic Achievement Inventory for University Students" were used.

The forms were delivered to athletes in person. Statistical analyses, including the independent samples t-test, one-way ANOVA, Pearson correlation analysis, and simple linear regression analysis, were conducted using the SPSS software package.

The analysis results indicate a statistically significant difference in the spiritual well-being variable based on gender ( $p < .05$ ). However, no significant difference was found in the academic achievement variable based on gender ( $p > .05$ ). Additionally, no statistically significant differences were found in spiritual well-being and academic achievement variables based on sports type, education level, age, or years of experience in sports ( $p > .05$ ).

In conclusion, a low but significant positive relationship was observed between spiritual well-being and academic achievement. In this context, it can be concluded that spiritual well-being positively influences academic achievement in athletes.